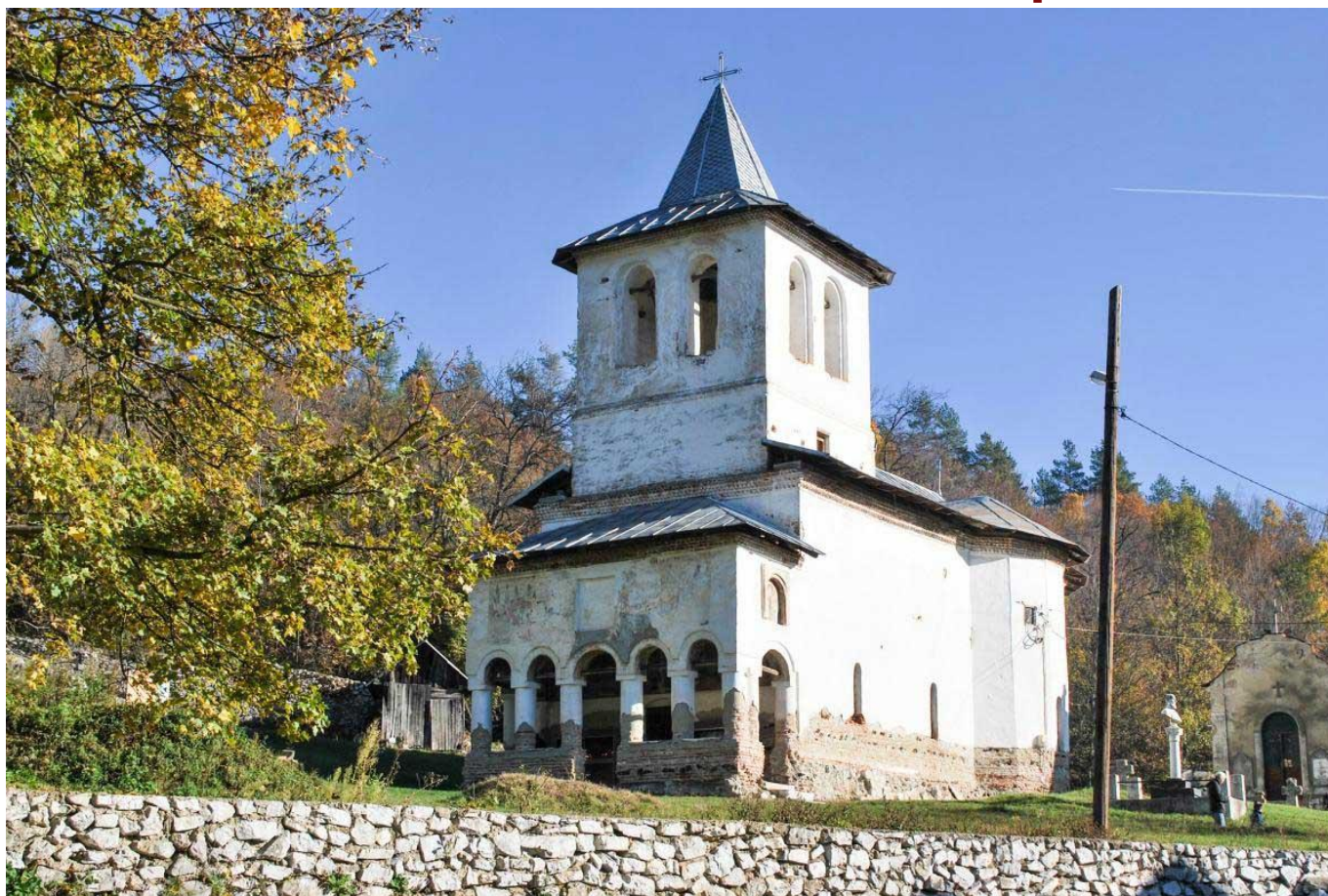

Mănăstirea Baia de Aramă în haină de praznic

Unul dintre cele mai vechi și valoroase așezăminte monahale din Episcopia Severinului și Strehaiei și-a serbat săptămâna aceasta hramul. Sfânta Mare Muceniță Marina, prăznuită miercuri, 17 iulie, a fost cinstită în chip ales la Mănăstirea Baia, unde se găsește ca ocrotitoare. Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie a fost săvârșită de Preasfințitul Părinte Nicodim, Episcopul Severinului și Strehaiei.

Așezată la poalele dea-lului Cornetul, lângă râul Bulba, mănăstirea cu hramul „Sfinții Voievozi” a stat mereu în picioare în lupta cu timpul. Astăzi, în amintirea vremurilor de altădată, credincioșii vin la secularul Altar cu aceeași râvnă pentru a înălța rugăciune și pentru a-i pomeni pe cei dragi.

Despre nașterea acestui loc sfânt și binecuvântat glăsuiește vechea pisanie din pronaos: „Cu vrerea Tatălui și cu îndemnarea Fiului și cu săvârșirea Sfântului Duh au făcut această sf(ân)tă biserică dumnealui jupânul Cornea Brăiloiul Ban, dimpreună cu dumnealui jupânul Milco Băiașul, nepot de frate, Pozanu Căpitanul, cu toată cheltuiala dumnealor și fiind igumen Kir Vasile Arhimandrit, în zilele prealuminatului creștin domn Io Constantin Basarab voievod. Începutu-s-au a se

zidi această sf(ân)tă biserică la maiu 22, leat 7202 și au săvârșit cu toată podoaba ei la maiu, 7, 7211 (1703). Eu mână păcătoasă, pictorul bisericii Neagoe și Partenie Ieromonah de la Tismana”.

La vremea zidirii mănăstirii, târgul Baia de Aramă își avea casele răsfirate pe „Valea Orașului”, mănăstirea găsindu-se în spatele unui aniniș care se întindea pe locul actualei piețe. După tradiția locală, îndemnul de a ridica aici un așezământ monahal ar fi pornit chiar de la Constantin Brâncoveanu, care, cu prilejul unui drum de la Cladova la Horezu, ar fi trecut și pe la Baia de Aramă.

Moștenirea Băieșilor

Demararea îndrăznețului proiect a avut la bază și o întâmplare mai puțin fericită. S-a întâmplat ca, tocmai în această perioadă, vătaful minerilor din Baia, Milco Băiașul, să piardă pe unul dintre feciorii săi. Cu inima zdrobită, boierul a cerut binecuvântarea de la domnul țării pentru a ridica aici un așezământ care să amintească peste ani de feciorul pierdut. Evlaviosul domnitor nu a pregetat și, în numai câteva săptămâni, și-a trimis banul, pe Cornea Brăiloiu, pentru a-l ajuta la Milo.

Scrierile timpului pomenesc de o călătorie a lui Constantin Brâncoveanu, în vara anului 1695, de la Cladova la Cerneți și apoi la Tismana, iar drumul cel mai scurt între Cerneți și Tismana, prin Topolnița, Balta, Ponoarele și Baia de Aramă. Aici, domnitorul a poposit la hanul lui Milco Băiașul, iar în ziua de 11 iunie au hotărât ridicarea bisericii. Din cauza timpurilor vitrege, zidirea bisericii a început abia la 22 mai 1699 și a fost ridicată într-un singur an (1700). Lipsa resurselor financiare a făcut ca sfințirea bisericii să vină cu câțiva ani mai târziu, la 7 mai 1703.

În ceea ce privește toponimul de Baia de Aramă, trebuie știut că derivă din străvechea îndeletnicire a localnicilor, atestată documentar încă din vremea domnitorului Mircea cel Bătrân, de a lucra în minele de unde se extrăgea arama. Dintr-o hotărnicie a satului Arcani (județul Gorj), situat la circa 25 de kilometri de Baia de Aramă, din 20 iunie 1776, aflăm că în comuna Brădiceni, aflată în zonă, era un cătun al „Băiașilor”, dispărut mai târziu prin contopire cu Brădiceni.

Legătura cu Sfântul Munte

Istoricul și geograful român Ion Donat crede că aici a existat o mănăstire mai veche, fiind vorba numai de o refacere a locașului în timpul Sfântului Constantin Brâncoveanu. Din aceeași sursă mai aflăm că Schitul Baia de Aramă era închinat, înainte de 1718, Mănăstirii Hilandar de la Muntele Athos. Același lucru îl afirmă și părintele profesor Gheorghe I. Moiescu. Nu putem ști cu exactitate de când a fost

închinată mănăstirea și nici de către cine. Este foarte probabil ca acest lucru să se fi petrecut chiar de la temeluirea ei, având în vedere faptul că primul stareț a fost cuviosul arhimandrit Vasile de la Hilandar. Așadar, Milco Băiașul, sârb de neam, ar fi fost autorul legitim al închinării. Dintr-un alt document, scris în anul 1724, reiese că Mănăstirea Baia de Aramă funcționa ca așezământ de maici, cu opt viețuitoare. Această argumentație pare să fie lipsită de fundament deoarece pomelnicul cinstiului așezământ cuprinde numai nume de egumeni, și nici un alt document nu menționează numele vreunei starețe la Baia de Aramă.

Una dintre filele din istoria mănăstirii se leagă de o pricină ivită între egumenia de aici și cea de la Mănăstirea Tismana, cu privire la stăpânirea moșiei Meriș, care a durat mai bine de 60 de ani. De asemenea, în documentele vremii, se menționează că la Revoluția din 1848, alături de pitarul Drăghiceanu Hârgot și serdarul Petrache Burileanu (boieri din zonă), a participat și egumenul Gherasim, stareț al mănăstirii din 1832.

Moștenirea mănăstirii peste veacuri

Mănăstirea sau Schitul Baia de Aramă (apare în documentele vremii sub ambele titulaturi) a dăinuit până la „secularizarea” din 1863, atunci când, prin hotărâre domnească, a fost transformată în biserică de mir. Din această perioadă, biserica mai păstrează o catagrafie cu un prețios document statistic referitor la raportul istoriei sociale și culturale a vechii vetre monahale. Astfel, aflăm de aici că biserica deținea în proprietate mai multe obiecte patrimoniale, unele dintre ele de o valoare inestimabilă. Odată cu trecerea vremii, chiliile de zid care ocupau partea dinspre deal a incintei mănăstirești s-au dărâmat (la 1894 erau încă în picioare). Stăreția, devenită casă parohială, a dăinuit până la jumătatea secolului XX. Se mai păstrează și azi urme din zidul înconjurător al mănăstirii, ridicat din bolovani groși și mortar, probabil la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Biserica dăinuie și astăzi, slujind nevoilor spirituale ale locuitorilor din Baia de Aramă și nu numai. Mai precizăm că, prin lucrarea de excepție făcută de zugravii Neagoe și Partenie (ultimul fiind ieromonah la Tismana), zidurile bisericii păstrează și astăzi chipurile ctitorilor săi: Milco Băiașul, Mara, soția sa (în 1705 sau 1706, după moartea lui Milco, s-a călugărit, luând numele de Marina), cei patru fii ai lor – Milco, Gheorghe, Nicolcea și Semen, împreună cu familia marelui Ban Cornea Brăiloiu: soția sa Stanca și cei doi fii ai lor, Barbu și Constantin, și cu Sfântul Mucenic Constantin Brân-coveanu, domnul Țării Românești din acea perioadă. În prezent, locașul a redevenit mănăstire de maici, în urma ședinței Sinodului mitropolitan al Mitropoliei Olteniei din 29 ianuarie 2008.

ziarullumina.ro